

(statikus) HTML (XHTML) oldalak, stíluslapok

Áttekintés

- A HTML története
- HTML oldal felépítése
- Egymásba ágyazható stíluslapok – CSS

Áttekintés

- A HTML története
- [HTML oldal felépítése](#)
- Egymásba ágyazható stíluslapok – CSS

Áttekintés

- A HTML története
- HTML oldal felépítése
- **Egymásba ágyazható stíluslapok – CSS**

Mi a HTML?

HTML (HyperText Markup Language)

- a World Wide Web által használt egységes nyelv:
  - online dokumentumok létrehozása, címekkel, szöveggel, táblázatokkal, fotókkal, stb.,
  - online tartalom böngészése hypertext linkeken keresztül,
  - form-ok (űrlapok) használata, távoli számítógépek által nyújtott szolgáltatások igénybevételére, mint például információ keresése, termékek megrendelése, stb.,
  - videók, zene/hang és más multimédia-elemek csatolása a dokumentumokhoz

A HTML története

- 1990-ben Tim Berners-Lee, a WEB kezdeményezője alkotta
- Dan Connolly írta meg hozzá 93-ban a formális specifikációt (DTD)
- az SGML (Standard Generalized Markup Language, ISO 8879) sablonjára
(SGML – jelölő nyelvek definiálását lehetővé tevő rendszer)
- p, h1–h6, ul, ol – már kezdetől fogva benne voltak, a hiperlinkek használata – saját ötlete
- lelkesedők csapata vitatja a további fejlesztési lehetőségeket
- Dave Raggett (Bristol-i Hewlett-Packard Lab.) – HTML+ (az eredeti HTML egy kibővített változata)
- a böngésző-fejlesztők saját elképzeléseik szerint implementálnak újabb tag-eket (pl. Mosaic- IMG tag)
- IETF (Internet Engineering Task Force) – létrehozott egy HTML munkacsoportot (HTML Working Group) → 1995 HTML 2.0 (az első kísérlet a HTML szabványosítása irányában)

A HTML története

- 1996-tól a World Wide Web Consortium (W3C) vállalja át a felelősséget az újabb HTML specifikációkért (utoljára kiadott szabványuk –1999 HTML 4.01)
- 1997: HTML 4.0 (ennek apró javításokat tartalmazó változata a HTML 4.01) <http://www.w3.org/TR/html401/>
  - egyes tag-eket “elavult”-nak minősít
  - három dokumentum típus:
    - Strict (szigorú specifikáció, elavult tag-eket nem enged használni)
    - Transitional (átmenet a régebbi használt stílus és az újabb, szigorú között)
    - Frameset (frame-eken alapuló oldalak)
- 2000-ben nemzetközi standarddá válik (ISO HTML, a HTML 4.01 Strict-re alapoz)
- 2000 – XHTML specifikáció (a HTML 4.01 specifikáció újrafogalmazása XML-re alapozva)–W3C
- 2008 – HTML 5 – Working Draft (<http://www.w3.org/TR/html5/>)

Egy HTML dokumentum felépítése

HTML elemek és tag-ek

- **elem:** a HTML egy részét leíró struktúra
  - részei: *kezdő tag*, *törzs (content)*, *befejező tag*
- **tag:** egy szövegrész "megjelölését" szolgálja
  - "<" és ">" határolja, befejező tag esetén pedig "< /" és ">"

`<EM>ez egy kiemelt szövegrész</EM>`

- kis- vagy nagybetűk közt nincs különbség (`<em>`, `<eM>` vagy `<EM>` ugyanazt jelenti)
- a tag-ek nem keresztezhetik egymást (pl. `<p><em>szöveg</p></em>` - helytelen) ... a böngészők viszont elnézőek
- egyes tag-ek esetén a befejező tag elhagyható (pl. felsorolásnál LI)
- egyes tag-ekhez (amelyeknek nincs tartalmuk) nincs befejező tag: BR, IMG

Egy HTML dokumentum felépítése

Attribútumok

- egy elem attribútumai az illető elem különböző *tulajdonságait* határozzák meg
`<IMG src="kep.jpg" alt="példa-kép">`
- a kezdő tag-ben adjuk meg őket
- alakja: `attribútum-név="attribútum-érték"`
- az attribútum értéket `"`, `,` vagy `'` határolja (nem **kötelező**, amennyiben az érték csak betűket, számjegyeket, illetve `-` vagy `.` karaktereket tartalmaz, de mégis **ajánlott**)
- az attribútum nevében a kis-/nagybetű nem számít, az értékben viszont számíthat.

A HTML 4 specifikáció ajánlása szerint:

- tag nevek – nagybetűvel
- attribútumnevek – kisbetűvel

Egy HTML dokumentum felépítése

Speciális karakterek:

- ha speciális karaktereket vagy a jelölő nyelv számára fenntartott egyes speciális karaktereket szeretnénk megjeleníteni, ezeknek egy sajátos kódját kell használnunk:
“<” – `&lt;`;   “>” – `&gt;`;
szóköz – ` `;
“&” – `&amp;`;
” – `&quot;`;
- egy másik lehetőség – (Unicode szerinti) numerikus kód használata:
`&#8220;` – “
`&#8221;` – ”
`&#169;` – ©

referencia (pl.): <http://htmlhelp.com/reference/html40/entities/>

Komment

- kezdete “<!--”, vége “-->” (ne legyen benne “- -”)
`<!-- ez egy megjegyzés -->`

Egy HTML dokumentum felépítése

Teljes HTML oldal alkotóelemei:

- **DOCTYPE** – megadja azt a HTML verziót, amelynek a dokumentum megfelel
- **HTML**
  - **HEAD** – információ a dokumentumról (pl. cím, karakterek kódolása)
  - **BODY** – a dokumentum tulajdonképpeni tartalmát foglalja magába

HTML oldal érvényességének vizsgálata

- a böngészők “elnézőek” – azaz a *maguk módján* próbálják megjeleníteni a hibás dokumentumot
- érdemes leellenőrizni a dokumentum helyességét – megfelel-e egy adott specifikációnak
pl. online ellenőrzés: WDG HTML Validator (<http://www.htmlhelp.com/tools/validator/>),
W3C ellenőrző oldala (<http://validator.w3.org/>)

Egy HTML dokumentum felépítése

pl.

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0//EN"
  "http://www.w3.org/TR/REC-html40/strict.dtd">
<HTML>
  <HEAD>
    <TITLE>A dokumentum címe</TITLE>
  </HEAD>
  <BODY>
    <H1>Cím</H1>
    <P>Egyik bekezdés.</P>
    <P>Másik bekezdés.</P>
    <UL>
      <LI>Felsorolás I. eleme.</LI>
      <LI>Felsorolás II. eleme.</LI>
    </UL>
  </BODY>
</HTML>
```

Fontosabb HTML tag-ek

HEAD-en belül:

- **TITLE** – a dokumentum címe
- **META** – különböző (meg nem jelenített) információ a böngésző illetve keresőmotrok számára
  - Példák – lásd: meta_tag_uresHTML.html
- **LINK** – Jelzi a dokumentum kapcsolatát más dokumentumokkal (pl. stíluslappal)
attribútumok:
  - HREF=“url”
  - MEDIA=“SCREEN” — “PRINT” — “ALL” – meghatározza a dokumentum kimenetét

Fontosabb HTML tag-ek

BODY-n belül:

- **H1** -től **H6**-ig – főcím, alcím, stb.
- **P** – bekezdés (paragrafus)
- **BR** – újsor (üres)
- **HR** – vízszintes vonal (üres)
- szövegformázó tag-ek:
  - **B** – vastagított
  - **EM** – szövegrész kiemelése
  - **I** – dőltbetűs szöveg
- **A** – horgony (anchor) – lásd: anchor.html
- táblázat (**TABLE**, **TR**, **TH**, **TD**)
- felsorolás (nem számozott: **UL**, **LI**, számozott: **OL**, **LI**)
- **IMG** – képbeszúrás
- **DIV** – elhatárol egy részt a dokumentumon belül
- **SPAN** – HTML elemeket csoportosít (pl. egységes stílus)

Attribútumok:

Standard attribútumok:

- *class* – az elemet egy (stílus)osztályba sorolja
  - *id* – egyedi azonosítót rendel az elemhez
  - *style* – inline stílusdefiníció
  - *title* – helyi súgó (tooltip)
-
- különböző tag-ek sajátos attribútumai – lásd referenciák

Referenciák (HTML4.01)

HTML elemek:

- <http://www.w3.org/TR/html401/index/elements.html>
- <http://www.w3schools.com/tags/default.asp>

attribútumok

- <http://www.w3.org/TR/html401/index/attributes.html>

HTML form(űrlap)-elemek

FORM elemek:

- lehetővé teszik, hogy a felhasználó adatokat vigyen be
- form adatok küldése: submit segítségével
(a *form* tag *action* attribútumába megadott URL-re)
- ezen adatok feldolgozása (általában) szerver oldalon történik

Példák:

lásd: [formelemek.html](#)

Frame-ek (lapkeretek)

- a frame-ek használata lehetővé teszi, hogy egyetlen böngésző ablakban több HTML oldalt jelenítsünk meg
- mindenik HTML oldalt frame-nek hívunk, és ezek függetlenek egymástól

Frame-k használatának hátrányai:

- egyszerre több HTML oldalt kell nyilvántartania a fejlesztőnek, ami nehézkes lehet
- nehéz kinyomtatni a teljes weboldalt

Példák:

lásd: [4_vizszintes_frameek.htm](#), [4_vegyes_frameek.htm](#), [4_navigalo_pl.htm](#)

XHTML

- XHTML – EXtensible HyperText Markup Language
- a cél, hogy átvegye a HTML szerepét
- szinte azonos a HTML 4.01-val (árnyalatbeli különbségek)
- a HTML egy tisztább, szigorúbb változata
- az XHTML gyakorlatilag a HTML-nek érvényes XML-ként való meghatározása
- a W3C tette közzé

a legfontosabb különbségek:

- az XHTML elemeket kötelező módon helyesen kell egymásba ékelni
- az XHTML elemeket mindig be kell zárni
- az XHTML elemeket kisbetűvel kell írni
- az attribútumok értékét kötelező idézőjelbe tenni

XHTML

egy minimális XHTML dokumentum

```
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Strict//EN"
"http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-strict.dtd" >
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" >
<head>
<title>Cím</title>
</head>

<body>
</body>

</html>
```

CSS - Cascading Style Sheets

- leírnyelv, melynek segítségével különböző stíluslapokat hozhatunk létre és ágyazhatunk be HTML oldalakba
- az egyes HTML tag-ek megjelenítési stílusát határozzák meg (méret, szín, stb.)
- HTML 4.0-hoz – a HTML standadizálásáért felelős World Wide Web Consortium (W3C) hozta létre
- a legtöbb mai böngésző támogatja a CSS-t

előnyei:

- egységes stílust biztosít a HTML dokumentumoknak (pl. ugyanazon honlapon, web-alkalmazáson belül)
- rövidebbé, átláthatóbbá teszi a HTML oldalakat
- megjelenítési stílus és tartalom szétválasztása
- rugalmasság (elég a stílusállományt módosítani)

CSS

Stílus megadása inline módon

- a stílus a tag-en belül van megadva

```
<p style="itt van megadva a stílus">
```

Belső stíluslap

- a stílust a dokumentum *head* elemében adjuk meg

```
<style type="text/css">  
  stílus elemek  
</style>
```

Külső stíluslap

- a stílust külön .css kiterjesztésű állományban adjuk meg, melyet a dokumentum head elemébe "csatolunk"

```
<LINK href="stilusfilenev.css" rel="stylesheet"  
type="text/css">
```

CSS

- egy HTML elem stílusa többféleképpen adható meg, ezek végül egy egységes “virtuális” stílussá alakulnak (innen a “cascading” elnevezés)

a különbözőképpen megadott stílusok egységesítése a köv. prioritási sorrendben történik:

- inline módon megadott stílus (legnagyobb prioritású)
- belső stíluslap (a head elemben megadott)
- külső stíluslap
- böngésző alapértelmezés szerint meghatározott stílusa

Szintaxis:

```
szelektor {tulajdonság: érték}
pl. body {color: black}
p {font-family: "sans serif"}
p {text-align:center;color:red}
```


Az ID szelektor

- adott ID attribútumú elem stílusa

```
#green {color: green} → <p id="green">ez zöld lesz </p>
```

Pseudo/ szelektorok – A:link A:visited A:hover A:active

```
A:link { color: red; background:#000000 }
```

```
A:visited { color: blue; background:#000000 }
```

```
A:hover { color: green; background:#000000 }
```

```
A:active { color: lime; background:#000000 }
```

- többféle hivatkozás stílus: A.else:link, A.masik:link, stb.

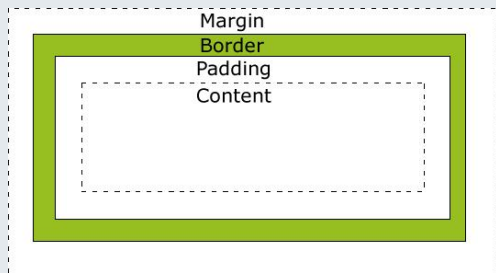
megjegyzés:

```
/* ez itt CSS megjegyzés */
```

háttér, háttérszín, szövegszín

- háttérszín és szövegszín: `body { background:#00ff00; color:#ffffff }`
- háttérkép: `body { background-image: url("kep.gif") }`
  - fix háttérkép:
`body { background-image: url("kep.gif"); background-attachment: fixed }`
  - szöveggel gördülő háttérkép (alapértelmezett)
  - kép ismétlése x, y, x-y tengely mentén:
`background-repeat: repeat-x, repeat-y,(alapértelmezett)`
- szöveg színe megadható numerikusan (`color : #AABB00`), szimbolikusan (`color: red`) vagy RGB komponensek segítségével (`color:rgb(255,0,0)`)

Szél (margin), behúzás (padding), szegély (border) (W3C specifikációja):

használható mértékegységek:

em (a releváns betűtípus mérete), ex (a releváns betűtípus x-magassága), px (pixel), in (inch), cm (centiméter), mm (milliméter), pt (pont), pc (= 12 pont)

Betűtípus

- betűtípus család (font-family)
p { font-family: Verdana, Arial, 'Times New Roman', serif }
általános típusok: serif, sans-serif, cursive, fantasy, vagy monospace
- betű stílus (font-style): *italic*, *normal*
- betűvastagság (font-weight): *normal*, *bold*, *bolder*, *lighter*, 100, . . . , 900
- betűméret (font-size): abszolút érték (pl. x-small, small, medium, large), relatív (pl. larger, smaller), hossz, százalék

szövegigazítás (text-align)

- lehetséges értékek: left, right, center, justify

táblázatok, listák

- lásd: 2_tabla_CSS-el.html
- lásd: 3_lista_CSS-el.html

Megjelenítés

blokk-típusú, illetve inline elemek

- **blokk**-típusú elem: kihasználja a teljes rendelkezésre álló szélességet; előtte és utána sortörés
pl. p, div, h1-h6, ul, ol, li
- **inline** elem: csak annyi szélességet foglal el, amennyi szükséges, nincs sortörés
pl. a, span, i, b

megjelenítés módosítása:

display: inline

display: block

láthatóság:

- display: none
- visibility: hidden

Pozíció megadása

pozíció megadásának különböző módjai (position tulajdonság):

- statikus (static) – alapértelmezett
- fix (fixed) – elhelyezés a böngészőablakhoz képest (a görgetés sem befolyásolja az elhelyezést)
- relatív (relative) – a normál elhelyezéshez viszonyított relatív elhelyezés
- abszolút (absolute) – az első nem statikus pozíciójú szülőelemhez viszonyított elhelyezés

- pozíció megadása: top, right, bottom, left tulajdonságok segítségével

z-index

- egymást átfedő elemek esetén megadható a megjelenítés sorrendje
- nagyobb index-értékű elemek a kisebb index-értékűek fölött helyezkednek el

float/clear tulajdonságok

a **float** elem segítségével

- jobb vagy baloldalra tolhatunk egy elemet
- az utána következő elemek körülötte fognak elhelyezkedni

tipikus használat

- szöveg, illetve kép(ek) egymás mellé rendezése
- weboldal tartalmának részekre bontása, és ezek elhelyezése (táblázat használata nélkül)

Példa:

lásd: 4_float_pl.htm